

Coup d'état

Störtandet av premiärminister Thaksin och dess eventuella konsekvenser

av

FD Pierre Wiktorin

Dagen efter militärkuppens genomförande 2006-09-19 deklarerade ARC (*Administrative Reform Council*) att dess maktövertagande ska avslutas så fort som möjligt och att en civil premiärminister ska inrättas inom två veckor. Även om Sveriges ambassadör i Thailand, Jonas Hafström, i en intervju i Sveriges Radio P1, betraktar kuppen som en möjlighet att återställa lugn i landet,¹ är andra bedömare betydligt mer oroliga för hur situationen kan komma att utvecklas. Få andra tolkar den censur som ålagts media och det förbud på möten med fler än fem personer som något annat än ett kraftigt bakslag för den demokratiseringsprocess som pågått i Thailand under de senaste 15 åren.

Hur illa man än kan tycka om den numera avsatte premiärminister Shinawatra Thaksins metoder för att begränsa droganvändningen och hantera separatister i södern, så kan väl inte ett upphävande av 1997 års konstitution som ansågs förborga demokratin vara av godo? Inte kan väl delar av det thailändska folket välkomna en återgång till militärjuntornas tid, även om utländska intressen sällan såg denna era som något skäl till uteblivna investeringar i landet (Unger 1998)?

Till min stora oro är det thailändska folket splittrat i denna fråga. Jag menar då inte att jag inte kan förstå den trötthet på korrupktion inom det politiska systemet som många känner, utan snarare att splittringen kan komma att få mycket allvarliga konsekvenser. Generellt sett kan tre grupperingar skönjas; de mest hängivna anhängarna av demokrati, de som betraktar militärkuppen som ett sätt att återfå ordning i landet, samt anhängare till Thaksin och hans parti Thai Rak Thai

¹ [URL=<http://www.sr.se/ekot/artikel.asp?artikel=946414>, utskrift 2006-09-20]

(TRT)². Skulle en sammandrabbning ske mellan två eller tre av dessa grupperingar, står Thailand sannolikt inför en långt allvarligare situation än den som funnits sedan december 2005, då de organiserade protesterna mot Thaksin inleddes. I värsta fall står landet inför ett öde som t o m får massakern på demonstranter i maj 1992, då hundratals civila miste livet, att blekna.

För att läsaren ska få en överblick över positionerna i denna konflikt kommer jag redogöra för en del av den diskussion som bedrivs på de två största engelskspråkiga thailändska dagstidningarnas diskussionsforum. Vad som gör dessa forum extra intressanta är att de utgör en arena där engelskkunniga thailändare och utlänningar möts och reagerar på varandras inlägg.

Jag börjar med funderingar kring Thaksin publicerade under mars till augusti 2006 då massiva demonstrationer pågick i framförallt Bangkok,³ för att sedan gå över till vad som mer specifikt skrivits om militärkuppen. "Nanthawanee" skriver den 31 mars på *Bangkok Posts* forum att:

Thaksin , he did his duties , he cleared the Thai Nationals debt ,He built houses for the poor , he erased corruption , he cleared the poverty of individuals by introducing OTOP , Government Loans , Study Loans , Housing Loans , He travelled the world to open a market for all of us and DO YOU THINK HE IS IN THE WRONG? So what if he sold his personal stakes and shares. Did you happen to ask why,??? My personal opinion is that Taksin , did it for his countrymen . He sold his share to help the general public.But he is too bold to admit it. He is not selfish but what he did was for all of us . His opponents , have you ever asked why his opponents never win in any election.. The reason is simply, It takes great man with great ideas and great integrity to be a Prime Minister but those that never had the chance are simply losers and born losers.His opponents are simply jealous of his wealth , his power and importantly his fame. He promised the public , his countrymen and people and he proved them a great deal. So , please do not blame him.Just be fair and not be partial listening to the press and rumours only. I have nothing to lose if Thaksin steps down , but what I will lose mostly are the smiles the Royal Family always had as The Royal Family are very Sad and troubled. Have pity to our Majesty , we want His Majesty to be cheerful , happy and radiant so that His Majesty will still carry on to help all of us in Thailand.⁴

Signaturen "Bank", som sannolikt inte är Thai, svarar den 4 april:

I really find it perplexing that lots of pro-Thaksins keep perpetrating the myth that only Thaksin can replace Thaksin as PM. What a canard!
Economic achievements of Thaksin are over-hyped. You only have to read the latest report from TDRI that Thaksinomics policies and results are all skewed with gross mistakes. Even the economic growth of Thailand after the 1997 crisis are at par or even below other Asian countries. That Baht 30 health care project was not thought out thoroughly and are now causing serious budget headaches (even this healthcare concept Thaksin borrowed or stole from some other study group and championed it as his own). Thaksin kept saying he was the hero-savior of the 1997 crisis. That is an outright lie. He was actually Deputy Prime Minister when the crisis struck, he was therefore a party to it, and worse, as an insider he and his Shinawatra companies profited obscenely from the big Thai Baht devaluation that he and then PM Chavalit caused.

² *Thai Rak Thai* översätts lämpligen med "thai älskar thai".

³ Se Wiktorin (2006) för en betraktelse över vad som lett fram till missnöjet gentemot Thaksin.

⁴ [URL=http://matrix.bangkokpost.co.th/forums/thread.php?Thread_ID=1564, utskrift 2006-09-20]
Grammatiska och lexikala fel i citaten har, naturligtvis kan det tyckas, inte korrigerats.

On the political front, he failed miserably. Instead of calming the discontent and instability in the South, Thaksin's heavy-handedness aggravated the crisis. Now even moderate Muslims are against the central government, and the terror in the South continues with impunity. His arbitrariness in allocating government funds to provinces that voted for TRT, and denying money to provinces that were anti is most insanelly divisive. A true leader seeks to achieve unity. What Thaksin is intent on is creating more divisiveness in the kingdom. The anti-drug campaign violated human rights when extra-judicial killings were condoned or authorized by Thaksin. There were probably many innocents killed in that anti-drug campaigns and of course the silenced cannot join us now to protest. Thaksin has shown himself as a terribly bad leader, and poor in economic management (except where his family's wealth are concerned where of course he rates par excellence).⁵

Signaturen "kpt" svarar "Bank" två dagar senare:

the first post [Nanthawanee] was written beautifully, everybody blames poor Thaksin for everything these days, lets not forget that during his term Tsumini and Bird Flu hit Thailand which should have been a economic disaster but Thaksin had managed both situations better than any of his critics would. also to BANK don't count the southern situation as Thaksin's fault, thats just plain wrong just because the Muslims in the south are against Thaksin they went out and be-headed civilians, monks and burned down schools right those demons to so-ciety deserved what they had coming to them.⁶

Vad som diskuteras här är främst tre saker; Thaksins hjältestatus från vad thailändarna brukar kalla för IMF-eran (den tid efter den ekonomiska kraschen 1997 då Internationella Valutafonden, IMF, med dekret styrde landet), våldet i södern som sedan januari 2004 krävt över 1700 människoliv, och utförsäljningen av telekomföretaget Shin Corp till den singaporägda Temasek, vilket gav Thaksin Shinawatras familj motsvarande drygt 14 skattefria miljarder kronor. Shin Corp var något av en nationell stolthet och många thailändare blev bestörta över hur Thaksin genomförde och motiverade försäljningen av familjens 49%-iga innehav i detta företag. Hjälten från IMF-eran visade sig således vara mindre nogräknad med nationens juveler när han själv kunde tjäna på dem, än när han så väl behövde dem för att mobilisera ett motstånd mot sin politiska opponent, demokraten och dåvarande premiärministern Chuan Leekpai (Wiktorin 2006). Kombinerat med konflikten i södern som eskalerat under Thaksins tid vid makten har detta kraftigt bidragit till den opposition som slutligen möjliggjort en militärkupp. Det kan i detta sammanhang vara värt att nämna att *People's Alliance for Democracy* (PAD), den organisation som lett de omfattande protesterna mot Thaksin under 2006, avvecklades två dagar efter militärkuppens genomförande.⁷ Motiveringen till detta beslut var att PAD nu uppnått målet att avsätta Thaksin.

⁵ [URL=http://matrix.bangkokpost.co.th/forums/thread.php?Thread_ID=1564#Message21323, utskrift 2006-09-22]

⁶ [URL=http://matrix.bangkokpost.co.th/forums/thread.php?Thread_ID=1564#Message21428, utskrift 2006-09-22]

⁷ Här finns en parallell till avvecklandet av Village scout-rörelsen efter 1976 års militärkupp. Se Bowie 1997.

Signaturen "Pandarnan" avslutar den 8 mars en lång diskussion om politikens girighet på *The Nations* forum med följande ord:

To sum it up, I believe that Thaksin is using his power for personal agenda, not for the good of the people.⁸

Thaksins bristande respekt för den kungliga familjen är likaledes en källa till irritation. Signaturen "Patriot" skriver den 17:e juli att:

I see many Thais wearing yellow shirts every Monday as well as every day nowadays, seemingly giving the message that we Thais love our King. While this is a really nice gesture and shows our respect and admiration for the beloved Monarch, have we ever stop to ask ourselves whether do we really love our King deep in our hearts or are we just simply keeping up with the Somchais or the Suriyas, or whoever (in English it is keeping up with the Joneses)?

I suspect it is the latter because even the Evil Toxin [Thaksin] and his gangsters in and outside the government and the TRT Party also wear yellow shirts just like everybody else. These are the very people who have shown the most disrespect for the King time after time with their actions and behaviors repeatedly.

If we Thai people truly respect and love H.M. The King why are we not doing more to get our country back on track to the path of true democracy and continuous economic development and prosperity for the people and kick out + severely punish cheats, crooks and corrupt officials who continue to occupy positions of authority in our government?⁹

Det hör till saken att de soldater som intog regeringsbyggnaden den 19 september bar gula bindlar som ett tecken på lojalitet gentemot kungafamiljen. Det måste dessutom hållas för uteslutet att den mycket inflytelserika kungafamiljen varit ovetande om planerna på en militärkupp. Kungens välsignelse är av avgörande betydelse för den politiska agendan, demokratisk eller ej, och utan denna minskar möjligheten till framgång dramatiskt. Det thailändska folkets medvetenhet om detta har medfört att monarkens anseende inte alltid har varit på samma höga nivå som idag. Populariteten var som lägst under efterdyningarna av kuppen 1976 då kungafamiljen ansågs som drivande.

Flera av de studenter som var med om massakern vid Thammasat universitetet i Bangkok som skedde 1976 sitter idag på toppositioner i samhällslivet och ARC kommer med all sannolikhet att bevaka dessa individers aktiviteter mycket noggrant under det kommande året. Det är naturligtvis inte heller någon tillfällighet att den för asiatiska förhållande mycket frispråkiga thailändska pressen belagts med munkavle. De oppositionella bland akademiker, intellektuella, journalister och de som sympatiserade med studentrörelsen på 1970-talet, är sannolikt dem som ARC har störst anledning att frukta. Trots att *The Nation* med fog kan betraktas som drivande i

⁸ [URL=<http://www.nationmultimedia.com/board/thaipol/view.php?id=608&offset=0>, utskrift 2006-09-20]

⁹ [URL=<http://www.nationmultimedia.com/board/thaipol/view.php?id=805&offset=0>, utskrift 2006-09-22]

oppositionen mot Thaksin,¹⁰ publicerade man dagen efter kuppen följande förtäckta varning i den tidigare så thaksinkritiska tidningen:

They [ARC] proclaimed to be doing it in the name of democracy, to wipe out rampant corruption and to rehabilitate a badly divided nation. Now the coupmakers have to prove their intent. And unlike those before them, the Thai armed forces leaders who seem to have overthrown caretaker Prime Minister Thaksin Shinawatra in a bloodless coup, have very little time to do so.¹¹

Det finns dock en uppfattning om att ansvaret för militärkuppen måste läggas på Thaksin själv. Av 2462 röster från forumets besökare gällande vem som bär skulden för att militären återigen är tillbaka i politiken, höll hela 61% Thaksin som ansvarig medan 18% lade skulden på hans motståndare, och 20% av rösterna betonade båda parter ansvar.¹² Flera av kommentarerna till denna omröstning uttryckte lättnad över att Thaksin fråntagits makten. Signaturen "Somsak" skriver den 20 september:

lets hope now with this undemocratic move, we can restore democracy and clean all the establishment, offices, organizations, gov. bureaus, news agency, stock market, bank, who has been infected by Tax Sin disaster economy... who brought unrest in the south with over 1700 deaths over 2 years, increased corruption over 400%, created the police death squads for mass cull democracy and human rights speakers, and try to solve the drug problem killing people who was not involved with the Chiang mai mafia where TAX sin belong.....our Kingdom as reached its limits, thanks to the army that helped us to clear Tax Sin....¹³

Signaturen "Sirilaksana Khoman", uttrycker samma lättnad över maktskiftet.

During the past few months, I feel that the troubles leading up to the coup are actually a sign of greater political maturity among the Thai people. More people are thinking, making sacrifices, for what they believe is right. We are willing to accept some discomfort, and bear some cost, to show that rampant corruption and conflicts of interest will not be tolerated. From what foreign journalists are saying, I know the situation must be very confusing. They talk about previous coups in Thailand, and seem to equate the current situation with those other incidents. They say that coups should be a thing of the past, and that this would jeopardize foreign investment. But this coup is generically quite different. Most of us in Bangkok would say that a fall in foreign investment is the least of our worries. This coup should not be seen as an act of barbarism. It is intended to bring morality, rectitude, integrity and common decency back into Thai society. The democratic checks and balances had broken down because of money politics on a scale hitherto unknown. So-called independent agencies had been compromised. The judicial process had been crippled and hijacked. I am certain that the coup leaders feel that this really is the last resort. Democracy is not the mere casting of votes; it requires an institutional infrastructure that serves as checks

¹⁰ Under den dryga månad jag själv vistades i Bangkok vid årets början, publicerade *Thai Nation* åtskilliga artiklar som knappast kan anses vara till Thaksins fördel. Man raljerade bland annat över att premiärministern, som ofta framställs som de fattigas vän, är Thailands rikaste man och därtill vän med George Bush.

¹¹ Artikeln som citeras är taget ur går inte att finna dagen efter den publicerats på *The Nations* hemsida. Jag har emellertid en utskrift av den, daterad 20 september, 2006.

¹² [URL=http://www.nationmultimedia.com/qvote/view_poll.php?pid=155, utskrift 2006-09-21]

¹³ Denna insändare publicerades som en av otaliga kommentarer till omröstningen ovan. När jag den 22 september besökte webbsidan för att göra utskrifter så hade kommentarerna plockats bort.

and balances. For months people had strained to abide by the rule of law – it was painful. People from all walks of life had held peaceful demonstration after demonstration, presented huge amounts of evidence, and demanded explanations that had not been forthcoming. Thaksin dissolved Parliament just when the Opposition won a by-election and had enough seats to initiate a censure motion against him. He says that the people should decide. But there are very specific allegations of wrongdoing. Right and wrong cannot be decided by popularity. There must be due process which has been continually denied the people. It is precisely the belief in the rule of law that has motivated this coup, or at least support for it.¹⁴

Även de utländska diskussionsdeltagarna på dessa forum är klivna över kuppen. ”Mike Pee” skriver den 20 september:

Wonderful news, and without bloodshed, even better. As I've said many times before, perhaps Thailand can now aim for real democracy instead of that tinpot variety Taksin offered. Let's make Thailand a great country for the king to be proud of.¹⁵

Signaturen ”US Thai” delar stora delar av världssopinionens bestörtning över kuppen:

Congratulations Thailand! You have successfully ousted your elected PM while he was overseas and replaced democracy with military rule. You may now model a brand new government akin to Burma or China. Silence the opposition and impose strict censorship on that bothersome international media. These are truly days to celebrate!¹⁶

Avslutningsvis kan det nämnas att den splittring av Thailand som ARC säger sig vilja åtgärda består så här ett par dagar efter kuppen den 19 september 2006. Åtskilda positiva röster hörs men kritikerna är många och har dessutom stora delar av den internationella opinionen med sig. En motståndsrörelse ledd av individer från studentupproret på 1970-talet skulle med all sannolikhet kunna mobilisera såväl pengar som moraliskt stöd inte bara från ett stort antal utlandsthailändare utan även från lejonparten av det internationella politiska etablissemanget. Huruvida ARC har förutsatt detta eller endast tänkt i ett snävt nationellt perspektiv låter jag vara osagt, men situationen kommer sannolikt leda till än större ansträngningar att censurera media och begränsa användandet av internet. Möjligen kan Thai Rak Thais sympatisörer (huvudsakligen bosatta på landsbygden) och den grupp av journalister och intellektuella som tidigare har varit thaksinkritiska enas gentemot ARC. Ett av hindren för en sådan ”allians” utgörs dock av kungens välsignelse av kuppdeltagarna. Landsbygdsbefolkningen är vanligtvis än mer lojal mot monarken än vad vi sett prov på ovan och det är också på landsbygden TRT har sitt främsta stöd. De intellektuellas

¹⁴ Denna insändare publicerades även den som en av otaliga kommentarer till omröstningen ovan. När jag den 22 september besökte webbsidan för att göra utskrifter så hade kommentarerna plockats bort.

¹⁵ [URL=http://matrix.bangkokpost.co.th/forums/thread.php?Thread_ID=1940#Message30983, uskrift 2006-09-22]

¹⁶ [URL= http://matrix.bangkokpost.co.th/forums/thread.php?Thread_ID=1940, uskrift 2006-09-22]

förtroende för kungafamiljen är betydligt mindre, varför kungens stöd till ARC sannolikt är av mindre vikt för dem.

Vi bör således inte fästa alltför stor vikt vid det lugn som rått i Bangkok de få dagar sedan kuppens genomförande. Blickar vi (trots signaturen "Sirilaksanas" protester) tillbaka på 1992-års motdemonstrationer, så kulminerade de månader efter att militärkuppen var ett faktum. Möjligen kan ARCs utfästelse om inrättandet av en civil premiärminister inom två veckor samt om nyval i oktober 2007 tillfälligt lugna oppositionen, men tiden liksom toleransen för avvikelser från vägen tillbaka till demokrati är knapp. Lyckas ARC inte blidka den ännu yrvakna oppositionens krav på politiska rättigheter så riskerar Bangkok återigen att bli skådeplats för en massaker på civila demonstranter.

Ett annat område där ARC riskerar mista sitt med våld tillskansade politiska kapital utgör konflikten i söder. Lyckas inte generalerna med den muslimske ARC-ledaren Shonti i spetsen hantera situationen på ett märkbart bättre sätt än Thaksin, riskerar även tröttheten som finns bland folket över denna konflikt att vändas mot dem. General Sonthi som har ansvarat för arméns insatser i området sedan hösten 2005, har vid flera tillfällen kritiserat Thaksin för dennes i många fall oresonliga politik gentemot de militanta separatisterna. En lösning eller klar förbättring av situationen i södern får nog anses utgöra ARCs främsta möjlighet att vinna det politikerföraktande thailändska folkets förtroende.

Pierre Wiktorin disputerade 2005 på avhandlingen *De villkorligt frigivna: Relationen mellan munkar och lekfolk i ett nutida Thailand* (Stockholm: Almqvist & Wiksell International).

* Vill du kontakta författaren till betraktelsen? Skriv då direkt till pierre@anpere.net

* Vill du kommentera betraktelsen på anpere.net? Skicka dina synpunkter till info@anpere.net

Referenser

- Bowie Katherine A. 1997. *Rituals of National Loyalty: An Anthropology of the State and the Village Scout Movement in Thailand*. New York: Columbia U.P.
- Unger Danny 1998. *Building Social Capital in Thailand: Fibers, Finance, and Infrastructure*. Cambridge: Cambridge U.P.
- Wiktorin Pierre 2006. "Nationalismens tveeggade svärd: Premiärminister Thaksins uppgång och eventuella fall". *anpere* 2006-03-13 [URL= <http://www.anpere.net/ccount/click.php?id=2>].